

Balasaheb Desai College, Patan

B.A. Part – 1 (Semester II) 2021 Examination

आवश्यक मराठी मराठी (CGE 2) पाठ्यपुस्तक : शब्दसंहिता

वस्तुनिष्ठ प्रश्न -

- 1) 'अष्टदर्शनि' हा ग्रंथ कोणाचा आहे ? विंदा करंदीकर
- 2) कवी कोणते जीव पाहून डोळे शीव म्हणतो ? कुडकुडणारे जीव
- 3) स्त्री बचत करताना काय असते ? संहिता
- 4) वाहरू सोनवणे गोधड ही कशाची आहे असं म्हणतात ? समाजव्यवस्थेची
- 5) निबंधात कशाला प्राधान्य असते ? विषयाला
- 6) शेतकऱ्यांच्या आत्महत्या हा निबंधाच्या कोणत्या प्रकारात येणारा विषय आहे ? वैचारिक
- 7) पुढीलपैकी कोणता विषय हा कल्पनाप्रधान निबंधाचा होऊ शकतो ? मी शिक्षण मंत्री झालो तर
- 8) कर्तृत्ववान व्यक्तींची चरित्रे कोणत्या प्रकारच्या निबंधात रेखाटली जातात ? चरित्रात्मक
- 9) कवी कशाला सतत विकसित होत जाणारा प्रवाह आहे असे म्हणतो ? चळवळीला
- 10) 'शोधयात्रा' कविता कोणत्या सकस परंपरेला जोडून घेताना दिसते ? देशी
- 11) 'माणसासारखा माणूस असूनही' या कवितेत पुरुषांच्या मनातील कोणाबद्दलचे नकारात्मक विचार व्यक्त झाले आहेत ? स्त्रीबद्दलचे
- 12) मराठीतील पहिले भावकवी म्हणून कोणाचा उल्लेख केला जातो ? संत नामदेव
- 13) संत नामदेवांच्या कोणत्या अभंगातून उत्कट विठ्ठल भक्तीचा आविष्कार झाला आहे ? पतितपावन आहेस म्हणून
- 14) अनंत फंदी यांचे गाव कोणते ? संगमेश्वर
- 15) 'माधवग्रंथ' हा ग्रंथ कोणाचा आहे ? अनंत फंदी
- 16) म. फुले यांच्या कोणत्या अखंडामध्ये व्यक्ती व समूह जीवनामध्ये धैर्याचे महत्व सांगितले आहे ? धीर
- 17) सर्वांचा एक धनी !! त्याचें भय मनीं !! धरा सर्व !!१!! निर्मीक
- 18) फुलराणी या कवितेचे कवी कोण आहेत ? बालकवी
- 19) हरित तृणाच्या मखमालीवर कोण खेळत आहे ? फुलराणी

- 20) बालकवी यांचे नाव काय आहे ? त्र्यंबक बापूजी ठोंबरे
- 21) निबंधामध्ये कशाला प्राधान्य असते ? विषयाला
- 22) कोणत्या मतमतांतरांना निबंधात स्थान देवू नये ? अप्रामाणिक
- 23) निबंधाची किती अंगे मानली जातात ? 3
- 24) संत नामदेव यांचे पूर्ण नाव काय ? नामदेव दामाजी रेळेकर
- 25) नामदेव यांचे अभंग शिखांच्या कोणत्या पवित्र ग्रंथात पाहायला मिळतात ? ग्रंथ गुरु साहिबा
- 26) संत नामदेव यांचे मंदिर कोठे आहे ? घुमान
- 27) विंदा करंदीकर यांचे नाव काय आहे ? गोविंद विनयक करंदीकर
- 28) विंदा करंदीकर यांना साहित्य क्षेत्रातील कोणता सर्वोच्च पुरस्कार प्राप्त झाला आहे ? ज्ञानपीठ
- 29) म. फुले यांचा जन्म कधी झाला ? ११ एप्रिल १८२७
- 30) नामदेव पतित पावन कोणास म्हणत आहेत ? विठ्ठल
- 31) फुलराणी हि कविता कोणाची आहे ? बालकवी
- 32) प्रथमपुरुषी एकवचनी भाषेचा वापर कोणत्या निबंधात केला जातो ? आत्मवृत्तपर
- 33) 'ऑरिस्टॉटरचे काव्यशास्त्र' हा ग्रंथ कोणी लिहिला ? विंदा करंदीकर
- 34) 'तुझ्या गळ्याला पडेल शोष,' ही अवस्था केव्हा होईल असे विंदा करंदीकर म्हणतात ? आक्रोश ऐकला तर
- 35) सर्वस्पर्शी सर्वांगीण क्रांती महाराष्ट्रात प्रथमच अत्यंत निर्भयपणे निर्माण करण्याचे कार्य कोणत्या साहित्यप्रकाराने केले ? निबंध
- 36) अनंत फंदी यांनी कोणता ग्रंथ लिहिला आहे ? माधवग्रंथ
- 37) बालकवी यांचे पूर्ण नाव काय आहे ? त्र्यंबक बापूजी ठोंबरे
- 38) झपताल या कवितेमध्ये कोणाचे वर्णन करण्यात आले आहे ? संसारिक स्त्री
- 39) चळवळ म्हणजे काय आहे ? सतत विकसित होत जाणारा प्रवाह
- 40) धैर्याचे महत्व कोणत्या कवितेतून कवीने सांगितले आहे ? धीर
- 41) अहिल्याबाई होळकर यांच्या प्रेरणेने कीर्तनाकडे वळलेला प्रसिद्ध कीर्तनकार कोण ? अनंत फंदी
- 42) शहर एक शोधयात्रा ही कविता कोणाची ? एकनाथ पाटील
- 43) निबंध लेखनाची अंगे किती आहेत ? तीन

- 44) कवी वाहरू सोनावणे यांचे जन्मगाव कोणते ? श्रीखेड
- 45) शहर एक उदास पोकळी या कवितेचे कवी कोण आहेत ? एकनाथ पाटील
- 46) माझ्या मना बन दगड हि कविता कोणाची आहे ? विंदा करंदीकर
- 47) प्रज्ञा पवार यांना कोणता महत्वाचा पुरस्कार मिळाला आहे ? महाराष्ट्र फाऊंडेशन
- 48) मानवाचा धर्म एक कवितेचे कवी कोण आहेत ? म. फुले
- 49) बालकवी यांचा जन्म कोठे झाला ?
- 50) जमाना आला उफराटा हि काव्यरचना कोणाची आहे ? अनंत फंदी
- 51) वैष्णवाचा धर्म हा अभंग कोणाचा आहे ? संत नामदेव
- 52) संत नामदेवांच्या कोणत्या अभंगातून उत्कट भक्तीचा आविष्कार पाहायला मिळतो ? पतितपावन
- 53) शहर एक उदास पोकळी हि कविता कोणत्या विषमतेला विरोध करताना दिसते ? गावगाड्यातील
- 54) नदीचा प्रवाह काय करतो असे कवी वाहरू सोनावणे म्हणतात ? लहान मोठे झर्यांना जोडतो
- 55) पुढीलपैकी कोणाला ज्ञानपीठ पुरस्काराने सन्मानित करण्यात आले आहे ? विंदा करंदीकर
- 56) पतित पावन ही कविता नामदेवांनी कोणाला उद्देशून लिहिली आहे ? विठ्ठलाला
- 57) अनंत फंदी यांनी पुढीलपैकी कोणती रचना केलेली आहे ? जमाना आला उफराटा
- 58) सर्वांचा भार कोण वाहात आहे ? पृथ्वी
- 59) फुलराणी कोणाच्या प्रेमात पडते ? रवीकराच्या
- 60) माणूस मिथ्या असून सत्य काय आहे असे माझ्या मना बन दगड कवितेच सांगितले आहे ? सोने
- 61) स्वागतासाठी गृहिणी कोण असते ? सुहासिनी
- 62) सत्यशोधक समाजाची स्थापना कोणी केली ? महात्मा फुले
- 63) वाहरू सोनावणे हे पुढीलपैकी कोणत्या साहित्य प्रवाहातील लेखक आहेत ? आदिवासी
- 64) वाहरू सोनावणे यांची गोथळ कविता ही कशाचे प्रतीक आहे ? फाटलेल्या समाजव्यवस्थेचे
- 65) विषय, विचार, मांडणी पद्धत, शैली या आधारे निबंधाचे किती प्रकार पडतात ? सात
- 66) सर्व साधारणपणे किती शब्द संख्येला सामान्य निबंध म्हटले जाते ? ५०० ते १०००
- 67) कोणत्या निबंध प्रकारात कल्पकतेला प्राधान्य असते ? कल्पनाप्रधान
- 68) विचार बोलून व्यक्त करण्याच्या पद्धतीला काय म्हटले जाते ? मौखिक आविष्कार

- 69) अंतस्थ हा कवितासंग्रह कोणाचा आहे ? प्रज्ञा दया पवार
- 70) पुढीलपैकी कोणत्या कवितेतून पुरुषप्रधान संस्कृतीचे चित्रण केलेले आहे ? आग आणि फुफाटा
- 71) अर्थार्जनासाठी गाव सोडून शहरात आलेल्या तरुण पिढीची घुसमट कोणत्या कवितेत व्यक्त झालेली आहे ? शहर एक उदास पोकळी
- 72) कोणत्या प्रकारच्या निबंधाला विषयाचे बंधन असत नाही ? लघुनिबंध
- 73) आपल्या निर्णयक्षमतेची कसोटी कोणत्या साहित्यप्रकारातून दिसून येते ? निबंध
- 74) आपल्या निबंधातील आशयाची समृद्धी कशामुळे वाढवता येते ? अवांतर वाचनाने
- 75) नामदेवांनी पंजाबमध्ये कोठे वास्तव्य केले ? घुमाण
- 76) मराठीतले पहिले भावकवी कोण ? नामदेव
- 77) संसाराचा गाडा चालवताना स्त्री दहाफूट खोलीमध्ये दिवसाच्या किती मात्रा चपखल बसवते ? चोवीस
- 78) 'जमाना आला उफराटा' ही कविता कोणाची आहे ? अनंत फंदी
- 79) पंढरीला जाऊन पांडुरंगाच्या चरणावर काय ठेवावे असे संत नामदेव म्हणतात ? कायावाचामन
- 80) आपण 'झेंगट' हाती घेऊन काय करू असे संत नामदेव म्हणतात ? दवंडी पिटु
- 81) कोणी दुनया फार नाडली आहे असे 'जमाना आला उफराटा' या कवितेत अनंत फंदी म्हणतात ? मारवाड्याने
- 82) शाहीर अनंत फंदी म्हणतात "हे मूर्खा खूण.....!" तर्का
- 83) पंढरीला जाऊन काय बघावे असे संत नामदेव म्हणतात ? श्रीमुख
- 84) 'मानवांचा धर्म एक' ही कविता पुढीलपैकी कोणाची आहे ? म. फुले
- 85) मानवाच्या मनात कोणते भेद नसावेत असे महात्मा फुले 'मानवांचा धर्म एक' मध्ये म्हणतात ? धर्मराज्य
- 86) "सर्वा चा..... आहे एक धनी।त्याचे भय मनी।धरा सर्वा" निर्मिक
- 87) सत्याने वागलो तर काय होते ? असे महात्मा फुले आपल्या 'धीर' या कवितेत म्हणतात ? अरिष्ट्ये पळतात
- 88) फुलराणीच्या लग्नासाठी नवरदेव कोण आहे असे बालकवी 'फुलराणी' या कवितेत म्हणतात ? रविकर
- 89) हिरव्या तृणाच्या गालिच्यावर कोण खेळत होते असे बालकवी 'फुलराणी' कवितेत म्हणतात ? फुलराणी
- 90) 'अप्सरांचे गाणे' या कवितेत बालकवी कोणाचे गाणेगात आहेत ? अप्सरांचे
- 91) ताजी रसगंगा कोठे भरली आहे असे बालकवी 'अप्सरांचे गाणे' या कवितेत म्हणत आहेत ? सुमनाच्या गर्भात
- 92) घोड्याच्या टापांनी कसली धळू उडले असे विंदा करंदीकर म्हणतात ? लाल धूळ

- 93) कुरकुरणाच्या पाळण्यात काय उमलते असे विंदा करंदीकर आपल्या 'झपताल'या कवितेत म्हणतात ? दोन डोळे
- 94) आपल्या मनास कवी काय बनण्यास सांगत आहे ? दगड
- 95) आपली पत्नी स्वागतासाठी कोण असते असे विंदा करंदीकर म्हणतात ? सुहासिनी
- 96) आपली गोधड कशाने भिजत गेली असे कवी 'गोधड' या कवितेत म्हणतात ? अश्रूने
- 97) चळवळीचा प्रवाह कुठल्या दिशेने जातो असे कवी वाहरू सोनवणे म्हणतात? समतोल महासागराच्या
- 98) त्याने घरात काय लटकावले आहे असे प्रज्ञा दया पवार 'माणसासारखा माणूस असूनही'या कवितेत म्हणतात?
- 99) -महामानवांच्या तसबिरी
- 100) त्याला तिची कठोर सत्वपरीक्षा कशी पाहायची आहे असे प्रज्ञा दया पवार 'माणसासारखा माणूस असूनही'या
- 101) कवितेत म्हणतात ? तिला उकळत्या तेलात हात घालायला लावून
- 102) 'आग आणि फुफाटा'ही कविता कोणाची आहे ? प्रज्ञा पवार
- 103) आपण कशापासून तुटलो आहोत असे एकनाथ पाटील म्हणतात ? गावापासून
- 104) आपल्याला कोण सामावून घेत नाही असे कवी एकनाथ पाटील म्हणतात ? शहर
- 105) पुढीलपैकी कोणती गोष्ट शहरात नसते असे कवी एकनाथ पाटील म्हणतात ? मोकळं आकाश
- 106) कोणत्या कवीस 'बालकवी'असे म्हंटले आहे ? त्र्यंबक बापूजी ठोंबरे
- 107) 'एक वेळ अशी येईल की 'कशाचे खत होईल असे कवी विंदा करंदीकर आपल्या कवितेत म्हणतात ? घाणीचे
- 108) निवडक शब्दांत बांधलेला ,मांडलेला, विवेचन केलेला विषय म्हणजे काय ? निबंध
- 109) निबंधाची सुरुवात कशी हवी ? आकर्षक
- 110) निबंधाची भाषा कशी असावी ? सुबोध व रसाळ
- 111) या प्रकारच्या निबंधात विषयाचे बंधन असत नाही ? लघुनिबंध
- 112) कोणत्या प्रकारच्या निबंधात कल्पकतेला प्राधान्य असते ? कल्पनाप्रधान
- 113) 'शोधयात्रा' ही शब्दसंहिता या पुस्तकातील कविता खालीलपैकी कोणाची आहे ? एकनाथ पाटील
- 114) शहरांतील बकाल रस्त्यांवर आपण काय शोधत असतो असेकवी एकनाथ पाटील आपल्या 'शोधयात्रा' या कवितेत म्हणतात? गावाच्या असंभव खुणा
- 115) सांसारिक स्त्रीच्या बहुविध पैलूंचे चित्रण करणारी विंदा करंदीकर यांची कविता कोणती ? झपताल
- 116) आदिवासींच्या व्यथा-वेदनांची चित्रण करणारी कविता कोणती ? गोधड

दीर्घोत्तरी प्रश्न -

1. विठ्ठल दर्शनाने येणारा आंतरबाह्य कैवल्याचा अनुभव नामदेवांनी कसा वर्णन केला आहे ?
2. मानवता हा एकच धर्म मानावा असे आवाहन महात्मा फुले यांनी आपल्या कवितेतून केले आहे सविस्तर लिहा.
3. अनंत फंदीनी आपल्या लावणीतून पेशवेकालीन अनागोंदीचे चित्र कसे रेखाटले आहेत ते सविस्तर लिहा.
4. निसर्गातील विविध घटकांचे वर्णन बालकवींनी कोणत्या शब्दात मांडले आहे ते सविस्तर लिहा.
5. संत नामदेवांची विठ्ठलभक्ती याविषयी थोडक्यात लिहा.
6. फुलराणीच्या विवाह वर्णनातील शब्दांचे मांगल्य आणि पावित्र्य बालकवींनी कसे रेखाटले आहे ते स्पष्ट करा.
7. विंदा करंदीकर यांच्या माझ्या मना बन दगड आणि झपताल या कवितांमधील काव्यसौंदर्य स्पष्ट करा.
8. चळवळ म्हणजे माणुसकीचा गाभा होय ? हे वाहरू सोनवणे यांनी चळवळ म्हणजे या कवितेतून कसे सांगितले आहे.
9. प्रज्ञा दया पवार यांच्या कवितेतून पुरुषसत्ताक व्यवस्थेत स्त्रियांची होणारी घुसमट कशाप्रकारे व्यक्त झाली आहे ?

निबंध -

1. एका स्वातंत्र्य सैनिकाचे मनोगत
2. छत्रपती संभाजी महाराज
3. छत्रपती शिवाजी महाराज
4. जीवन त्यांना कळले हो
5. चौपाटीवरील संध्याकाळ
6. पावसाची विविध रूपे
7. पहाटेची भ्रमंती
8. चित्रपटातील हिंसाचार आणि युवा पिढी
9. शेतकऱ्यांच्या आत्महत्या
10. अंधश्रद्धा सामाजिक शाप
11. कलावंत नसते तर
12. मी शिक्षण मंत्री झालो तर
13. मी मुख्यमंत्री झालो तर
14. मला 25 लाखाची लॉटरी लागली तर
15. एका पुतळ्याचे मनोगत
16. मी रेडिओ बोलतोय
17. एका स्वातंत्र्य सैनिकाचे मनोगत
18. आमचे आजोबा
19. आमचे कांबळे सर
20. कर्मवीर भाऊराव पाटील
21. महात्मा ज्योतिबा फुले एक आदर्श समाजसेवक
22. डॉक्टर बाबासाहेब आंबेडकर
23. हसरे घर
24. भविष्याचे वेड